

QUẢN LÝ SỬ DỤNG THIẾT BỊ DẠY HỌC THEO ĐỊNH HƯỚNG PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC HỌC SINH Ở CÁC TRƯỜNG TIỂU HỌC TRÊN ĐỊA BÀN QUẬN HAI BÀ TRUNG, THÀNH PHỐ HÀ NỘI

TẠ PHƯƠNG LAN

Trường Tiểu học Trung Hiền - Hai Bà Trưng - Hà Nội
Email: Lancong72@gmail.com

Tóm tắt: Thiết bị dạy học là điều kiện quan trọng không thể thiếu của quá trình dạy học theo định hướng phát triển năng lực. Do vậy, việc quản lý thiết bị dạy học là việc làm cần thiết. Để nâng cao chất lượng của thiết bị dạy học và tăng cường sử dụng đồ dùng dạy học, mỗi nhà trường cần căn cứ vào kế hoạch dạy học để có phương án về thiết bị dạy học trên cơ sở năng lực kinh tế tài chính mà nhà trường được cung ứng theo định mức đề ra. Trong những năm gần đây, ngành Giáo dục nói chung, ngành Giáo dục và Đào tạo Quận Hai Bà Trưng, Thành phố Hà Nội nói riêng đã có những sự quan tâm nhất định tập trung vào công tác quản lý thiết bị dạy học nhằm nâng cao chất lượng giáo dục.

Từ khóa: Quản lý sử dụng thiết bị dạy học; phát triển năng lực; trường tiểu học.

(Nhận bài ngày 10/11/2016; Nhận kết quả phản biện và chỉnh sửa ngày 08/12/2016; Duyệt đăng ngày 25/01/2017).

1. Đặt vấn đề

Thiết bị dạy học (TBDH) là điều kiện quan trọng không thể thiếu của quá trình dạy học theo định hướng phát triển năng lực (PTNL). Do vậy, việc quản lý TBDH là việc làm cần thiết. Trong những năm gần đây, ngành Giáo dục nói chung, ngành Giáo dục và Đào tạo Quận Hai Bà Trưng, thành phố Hà Nội nói riêng đã có những sự quan tâm nhất định tập trung vào công tác quản lý TBDH nhằm nâng cao chất lượng giáo dục. Để có những biện pháp hiệu quả nhằm nâng cao công tác quản lý TBDH đáp ứng hoạt động dạy học theo định hướng PTNL học sinh thì việc nhận diện những thuận lợi và khó khăn trong quản lý TBDH có ý nghĩa rất quan trọng.

2. Một số khái niệm cơ bản

- TBDH là hệ thống đối tượng vật chất và những phương tiện kĩ thuật được giáo viên (GV) và học sinh sử dụng trong quá trình dạy học nhằm thực hiện mục đích dạy học.

- Khái niệm năng lực: Theo Dự thảo Chương trình Giáo dục phổ thông tổng thể của Bộ Giáo dục và Đào tạo: "Năng lực là khả năng thực hiện thành công hoạt động trong một bối cảnh nhất định nhờ sự huy động tổng hợp các kiến thức, kĩ năng và các thuộc tính cá nhân khác như hứng thú, niềm tin, ý chí,... Năng lực của cá nhân được đánh giá qua phương thức và kết quả hoạt động của cá nhân đó khi giải quyết các vấn đề của cuộc sống."

- Một số năng lực phát triển cho học sinh tiểu học là: Năng tự học; năng lực giải quyết vấn đề; năng lực sáng tạo; năng lực tự quản lí; năng lực giao tiếp; năng lực hợp tác; năng lực sử dụng công nghệ thông tin; năng lực sử dụng ngôn ngữ; năng lực tính toán...

3. Thực trạng quản lý thiết bị dạy học trong hệ thống các trường tiểu học trên địa bàn quận Hai Bà Trưng, thành phố Hà Nội hiện nay

Để điều tra thực trạng quản lý TBDH trong các trường tiểu học ở quận Hai Bà Trưng, thành phố Hà Nội

hiện nay, chúng tôi đã tiến hành khảo sát 26 cán bộ quản lí (CBQL) và 117 GV ở các trường tiểu học quận Hai Bà Trưng và thu được kết quả như sau:

3.1. Về mua sắm và bổ sung thiết bị dạy học

Qua kết quả khảo sát và phỏng vấn CBQL và GV đa số đều nhất trí về mua sắm và bổ sung TBDH các nhà trường đã có những ưu điểm như sau:

- Ngay từ tháng 7, tháng 8 các nhà trường đã lập kế hoạch mua sắm thiết bị mới; tổ chức duy trì và bảo quản TBDH.

- Đa số các trường đã có phòng và tủ để bảo quản TBDH (90%).

- Hầu hết các trường tiểu học hiện nay đều phân công cán bộ phụ trách về TBDH, các cán bộ này có nhiệm vụ giám sát quá trình sử dụng và báo cáo lại cho cấp trên khi có yêu cầu về sửa chữa.

- Đầu năm học mỗi trường đều có đợt rà soát, kiểm tra lại chất lượng số lượng TBDH để có kế hoạch bổ sung kịp thời.

Tuy nhiên vẫn còn một số khó khăn sau:

- Về kinh phí đầu tư cho mua sắm

Kết quả khảo sát cho thấy kinh phí tổ chức các hoạt động dạy học theo định hướng PTNL học sinh ở trường còn thiếu và rất thiếu (CBQL: 11.54% thiếu và 19.23% rất thiếu; GV: 41.03% thiếu và 15.38% rất thiếu), đây là một phần của các điều kiện đảm bảo và đây cũng là nguyên nhân ảnh hưởng đến việc dạy học theo định hướng PTNL.

- Nguồn kinh phí cho việc tổ chức các hoạt động dạy học theo định hướng PTNL

Vấn đề kinh phí còn nhiều hạn hẹp và chưa đầy đủ, nguồn kinh phí chủ yếu là từ ngân sách Nhà nước (26.92% ý kiến CBQL; 84.62% một phần nhỏ từ nguồn Xã hội hóa 84.62%, điều này gây cản trở và khó khăn nhiều cho các CBQL và GV khi triển khai tổ chức các hoạt động dạy học theo định hướng PTNL (Bảng 3).

Qua phỏng vấn CBQL và GV cho thấy:

Bảng 1: Kết quả ý kiến về mua sắm và bổ sung TBDH

Nội dung			Mức độ thực hiện					Tổng
			Mức 1	Mức 2	Mức 3	Mức 4	Mức 5	
Xây dựng kế hoạch sử dụng kinh phí đầu tư TBDH phục vụ tổ chức dạy học theo định hướng PTNL	Ý kiến CBQL	Số lượng	3	2	4	8	9	26
		Tỉ lệ %	11.54%	7.69%	15.38%	30.77%	34.62%	100.00%
	Ý kiến GV	Số lượng	11	5	20	38	43	117
		Tỉ lệ %	9.40%	4.27%	17.09%	32.48%	36.75%	100.00%

(Ghi chú: 1 là mức thấp nhất, 5 là mức cao nhất)

Bảng 2: Kinh phí đầu tư cho mua sắm

		Ý kiến CBQL	Ý kiến GV	Tổng
Đầy đủ	Số lượng	12	30	42
	Tỉ lệ %	46.15%	25.64%	29.37%
Tạm đủ	Số lượng	6	21	27
	Tỉ lệ %	23.08%	17.95%	18.88%
Thiếu	Số lượng	3	48	51
	Tỉ lệ %	11.54%	41.03%	35.66%
Rất thiếu	Số lượng	5	18	23
	Tỉ lệ %	19.23%	15.38%	16.08%
Tổng	Số lượng	26	117	143
	Tỉ lệ %	100.00%	100.00%	100.00%

- Mặc dù các nhà trường đã quan tâm mua sắm TBDH mới tuy nhiên về số lượng còn thiếu và chất lượng chưa đảm bảo để phục vụ nâng cao chất lượng dạy học. Các nhà trường còn chưa chú ý đến việc khai thác sử dụng hết công suất, khả năng của các thiết bị hiện có.

- Thực tế trong các nhà trường hiện nay, TBDH còn thiếu về số lượng, không đảm bảo về chất lượng, không đồng bộ về cơ cấu, một số thiết bị đã cũ, hỏng, nguồn kinh phí do nhà nước cấp, mua sắm thiết bị còn rất hạn hẹp.

- Vì vậy một số trường tiểu học, TBDH chưa thực sự đảm bảo được yêu cầu cho hoạt động dạy học theo định hướng PTNL hiện nay.

3.2. Về sử dụng thiết bị dạy học

Qua kết quả khảo sát và phỏng vấn đa số các CBQL và GV đều cho rằng:

- Các GV đều sử dụng TBDH nhằm đổi mới phương pháp dạy học.

- Một số trường đã tổ chức các khóa bồi dưỡng GV sử dụng hiệu quả thiết bị, đồ dùng dạy học.

- Đẩy mạnh công tác nâng cao nhận thức, ý thức trách nhiệm, kĩ năng sử dụng cho GV trong việc quản lí sử dụng thiết bị.

- Một số GV có sử dụng đồ dùng, nhưng sử dụng

Bảng 3: Nguồn kinh phí tổ chức các hoạt động dạy học theo định hướng phát triển năng lực

Nguồn kinh phí		Ý kiến CBQL	Ý kiến GV	Tổng	
a) Ngân sách được cấp	Đúng	Số lượng	19	98	105
		Tỉ lệ %	73.08%	83.76%	73.43%
	Sai	Số lượng	7	19	38
		Tỉ lệ %	26.92%	16.24%	26.57%
b) Xã hội hóa	Đúng	Số lượng	22	79	101
		Tỉ lệ %	84.62%	67.52%	70.63%
	Sai	Số lượng	4	38	42
		Tỉ lệ %	15.38%	32.48%	29.37%
c) Nguồn khác...	Đúng	Số lượng	0	0	0
		Tỉ lệ %	00.00%	00.00%	00.00%
	Sai	Số lượng	26	117	143
		Tỉ lệ %	100.00%	100.00%	100.00%

một cách hình thức, đôi khi lại quá lạm dụng điều này cũng ảnh hưởng không nhỏ đến chất lượng bài giảng của GV theo định hướng PTNL học sinh.

- Việc quản lí và sử dụng các TBDH hiện có của các nhà trường tiểu học còn bất cập; nhận thức của cán bộ, GV về vai trò và ý nghĩa của TBDH trong dạy học theo định hướng PTNL còn hạn chế.

- Kĩ năng sử dụng TBDH của GV còn nhiều bất cập, chưa thành thạo dẫn đến hiệu quả dạy học theo định hướng PTNL còn hạn chế.

3.3. Về duy trì và bảo quản thiết bị dạy học

Qua phỏng vấn CBQL và GV đều cho rằng:

- Quá trình bảo quản, sửa chữa các trang thiết bị của các trường cũng còn hạn chế, chưa đảm bảo đúng quy trình kĩ thuật. Tỉ lệ hư hỏng của đồ dùng và thiết bị năm học qua các năm còn khá cao. Thực trạng này ảnh hưởng không nhỏ đến quá trình học tập của học sinh.

- Một số trường còn thiếu phòng chứa TBDH đúng

Bảng 4: Sử dụng thiết bị dạy học

Nội dung			Mức độ thực hiện					Tổng
			Mức 1	Mức 2	Mức 3	Mức 4	Mức 5	
Sử dụng phương tiện dạy học và công nghệ thông tin hợp lí hỗ trợ dạy học	Ý kiến CBQL	Số lượng	0	0	4	19	3	26
		Tỉ lệ %	0.00%	0.00%	15.38%	73.08%	11.54%	100.00%
	Ý kiến GV	Số lượng	2	10	42	49	14	117
		Tỉ lệ %	1.71%	8.55%	35.90%	41.88%	11.97%	100.00%

loại hoặc chưa đủ diện tích, dẫn đến việc duy trì và bảo quản các thiết bị còn chưa đúng quy trình, các TBDH sắp xếp chưa khoa học, khi lấy để sử dụng rất khó khăn gây tâm lí ngại sử dụng ở GV.

- Việc chỉ đạo công tác duy trì và bảo quản TBDH còn hạn chế do các nhà trường chưa có cán bộ chuyên trách và nghiệp vụ về công tác quản lí TBDH, các cán bộ được phân công thực hiện còn dựa trên kinh nghiệm là chính, chưa được đào tạo đúng chuyên môn quản lí thiết bị.

- Số theo dõi mượn, trả đồ dùng của GV có lúc chưa cập nhật kịp thời.

4. Một số biện pháp đổi mới quản lí thiết bị dạy học phục vụ dạy học theo định hướng phát triển năng lực ở các trường tiểu học trên địa bàn quận Hai Bà Trưng, Hà nội

4.1. Xây dựng kế hoạch bổ sung thiết bị dạy học đúng mục đích và kịp thời phục vụ dạy học

- Tổ chức kiểm kê cơ sở vật chất, kĩ thuật, phương tiện dạy học hiện đại hiện có và đánh giá thực trạng cơ sở vật chất, phương tiện dạy học của nhà trường vào đầu năm học.

- Xây dựng kế hoạch sửa chữa, bảo dưỡng, bổ sung cơ sở vật chất, kĩ thuật, phương tiện dạy học đảm bảo đầy đủ tối thiểu nhất phục vụ cho hoạt động dạy học theo định hướng PTNL cho cả năm học.

- Xây dựng phòng bộ môn, bàn ghế rời dễ di chuyển, các giá để dụng cụ học tập, các đồ dùng thí nghiệm, mô hình, máy tính, máy chiếu vật thể, máy chiếu đa năng... phục vụ cho dạy học theo định hướng PTNL.

4.2. Bồi dưỡng, nâng cao năng lực cho cán bộ phụ trách thiết bị dạy học, giáo viên về quản lí thiết bị dạy học

Tổ chức chuyên đề, triển lãm giới thiệu về vị trí vai trò của sử dụng TBDH, hiệu quả của dạy học theo định hướng PTNL khi sử dụng TBDH.

Duy trì kỉ cương về quản lí TBDH đối với GV và học sinh nhà trường.

Thực hiện phân cấp quản lí, phát huy được trách nhiệm và quyền hạn của đội ngũ cán bộ quản lí trong quản lí TBDH của nhà trường.

Ngoài ra còn phải tổ chức tập huấn sử dụng TBDH cho GV một cách chủ động và khoa học, đúng liều lượng, tránh lạm dụng.

4.3. Kiểm tra, đánh giá thường xuyên việc sử dụng và bảo quản thiết bị dạy học

- Người phụ trách TBDH phải có hệ thống sổ sách.

- Tổ chức kiểm kê, kiểm tra định kì, phân loại và có giải pháp khắc phục kịp thời.

- Cần cải tiến khâu đánh giá TBDH tự làm.

- Thường xuyên bồi dưỡng nghiệp vụ cho cán bộ, GV để nâng cao chất lượng việc xây dựng và quản lí TBDH.

- Nhắc nhở những GV sử dụng chưa tốt đồ dùng dạy học.

- Thiết lập quy chế về chế độ đãi ngộ đối với những người có công sức xây dựng và quản lí TBDH. Lấy chất lượng, hiệu quả của công việc để đánh giá cán bộ, GV, nhân viên. Kịp thời động viên bằng vật chất, tinh thần những cá nhân thực hiện tốt việc xây dựng và quản lí TBDH.

4.4. Tổ chức hội thi sáng tạo và sử dụng thiết bị dạy học, tăng cường sử dụng các thiết bị dạy học tự làm của giáo viên

- Động viên GV tự tạo đồ dùng dạy học và tăng cường sử dụng đồ dùng dạy học.

- Mỗi năm 1 lần tổ chức Hội thi sáng tạo và sử dụng TBDH.

- Động viên, khen thưởng những cá nhân có sáng kiến và thành tích trong sử dụng TBDH.

5. Kết luận

Để nâng cao chất lượng của TBDH và tăng cường sử dụng đồ dùng dạy học, mỗi nhà trường cần căn cứ vào kế hoạch dạy học để có phương án về TBDH trên cơ sở năng lực kinh tế tài chính mà nhà trường được cung ứng theo định mức đề ra. Trong việc mua sắm TBDH cần phải được xem xét về mức giá thành sản xuất, chất lượng và hiệu quả sử dụng. Phải tính toán đến sự đồng bộ giữa trình độ của GV và nhân viên với TBDH thì việc khai thác mới có hiệu quả, mới gắn được giữa học với hành. Ngoài ra, nhà trường cần làm tốt công tác tuyên truyền để toàn xã hội cùng quan tâm đến hoạt động giáo dục tại địa phương, tích cực đóng góp về mặt vật chất cũng như tinh thần tạo cơ sở vật chất cho nhà trường khang trang, đầy đủ, thực sự trở thành cái nôi đào tạo nguồn nhân lực có chất lượng cao đáp ứng đòi hỏi của xã hội hiện đại.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

[1]. Ngô Quang Sơn, (2005), *Vai trò của thiết bị giáo dục và việc đánh giá hiệu quả sử dụng thiết bị giáo dục trong quá trình dạy học tích cực.*

[2]. Đặng Thu Thủy, (2011), *Tài liệu bài giảng Quản lí thiết bị cơ sở vật chất và tài chính trong quản lí giáo dục, Học viện Quản lí Giáo dục.*

MANAGING THE USAGE OF TEACHING EQUIPMENT TOWARDS STUDENTS' COMPETENCE DEVELOPMENT AT PRIMARY SCHOOLS IN HAI BA TRUNG DISTRICT, HANOI CITY

Ta Phuong Lan

Trung Hien Primary school - Hai Ba Trung district - Hanoi

Email: Lancong72@gmail.com

Abstract: Teaching equipment is an important/indispensable condition in teaching process towards competence development. Therefore, management of teaching equipment is a necessary job. To improve its quality and increase usage of teaching equipment, each school should have teaching plan to propose solutions for teaching equipment basing on financial capacity. In recent years, the education sector in general and department of Education and Training in Hai Ba Trung District, Hanoi in particular, has certain interest in managing teaching equipment so as to improve education quality.

Keywords: Management of teaching equipment; competence development; primary school.